وەزارەتی تەندروستی

ژمارە: ٨٦٠٩ لە ٢٠٢٢/٦/١٩

پاڵپشت بە ماددەی (٣٠) لە یاسای بەخشین و چاندنی ئەندامانی لەشی مرۆڤ ژمارە (١) ی ساڵی ٢٠١٨ ئەم ڕێنماییانەی خوارەوەمان دەرکرد :-

ڕێنمایی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٢

ڕێنمایی تایبەت بە بەخشین و چاندنی جگەر

ماددەی (١): بڕیاردان لە سەر نەشتەرگەری چاندنی جگەر :

ئەم بڕیارە تەنها لە دەسەڵاتی پزیشکی پسپۆڕی ووردی هەناوی (جگەرو کۆئەندامی هەرس)ە. بەم ڕێکارانەی خوارەوە :

أ- لیژنەیەك پێك دەهێنرێت لەهەر شارێك لە پزیشکێکی (هەناوی ووردی جگەر و کۆئەندامی هەرس ، نەشتەرگەری ووردی جگەر و کۆئەندامی هەرس ، یاسای ، سکرتێر).

ب- لەناو دیوانی وەزارەتی تەندروستی لیژنەیەکی باڵا پێك دەهێنرێت بە سەرۆکایەتی بەرێوەبەری گشتی بۆ کاروباری تەندروستی لەگەڵ (سێ پزیشکی پسپۆری هەناوی ووردی جگەر و کۆئەندامی هەرس ، وە سێ پزیشکی پسپۆری نەشتەرگەری ووردی جگەر و کۆئەندامی هەرس یان سێ پزیشکی پسپۆری نەشتەرگەری گشتی خاوەن ئەزموون لەبواری چاندنی جگەر).

ماددەی (٢): ڕەزامەندی یاسایی:

هەمان میکانزمی نەشتەرگەری چاندنی گورچیلە پەیڕەودەکرێت و فەرمانگەکانی تەندروستی هەولێر ، سلێمانی ، دهۆك سەرپەرشتی دەکەن بەهەماهەنگی بەشی یاسایی و پۆلیس وئاسایشی هەرێمی کوردستان

ماددەی (٣):بەخشەر :

بەخشەری جگەر دەبێت رێگەپێدراوبێت بە بەخشینی ئەندامەکانی لەشی بەگوێرەی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٨.

ماددەی (٤):تیمی چاندنی جگەر :

ئەبێت بەپێی ستاندەردی جیهانی نەشتەرگەری چاندنی جگەر ئەنجام بدرێت بەم شێوەی لای خوارەوە:

أ- ئەبێت تیمی چاندنی جگەر بتوانێت لەیەك کاتدا دوو هۆڵی نەشتەرگەری بکاتەوە ، وە بۆ هەریەك لە بەخشەر و نەخۆش. (واتە نابێت یەکەم جار بەخشەر و دواتر وەرگر نەشتەرگەری بۆ بکرێت دەبێت لەیەك کاتدا بۆ هەردووکیان نەشتەرگەری ئەنجام بدرێت).

ب- سەرجەم پزیشکانی تیم ئەبێت بروانامەی پێویست پێشکەش بکەن وە لەلایەن سەندیکای پزیشکانی کوردستان و وەزارەتی تەندروستی ڕەزامەندی پێش وەختە وەربگرن بۆ کارکردن بە فەرمانی وەزاری.

ج- دەبێت تیمی چاندنی جگەر بە نزیك یەك هەفتە لە لای نەخۆش بمێنەوە لە دوای نەشتەرگەری. دەکرێت یەکێك لە پزیشکانی نەشتەرگار زووتر بڕوات بەمەرجێك باری تەندروستی نەخۆش جێگیر بێت.

د- مەرج نییە هەموو ئەندامانی تیمی چاندنی جگەر بیانیی بن.

٥- دەکرێت نەخۆشخانەکانی هەرێمی کوردستان گرێبەستیان هەبێت لەگەڵ نەخۆشخانە و تیمی بیانی تر بەمەبەستی هاوکاری ئەنجام دانی نەشتەرگەری چاندنی جگەر بەڵام دەبێت تیمە بیانییەکان رەزامەندی وەزارەتی تەندروستی یان هەبێت .

تیمی چاندنی جگەر لەمانە پێك دێت :

١- دوو پزیشکی پسپۆڕی نەشتەرگەری چاندنی جگەر کەوا بڕوانامەی باوەڕپێکراوی چاندنی جگەریان هەبێت و ئەزمـوونی تەواویـان هەبێت لە نەشتەرگەری چاندنی جگەر وە زیاتر لە سەدان حاڵەتی چاندنی جگەریان کردبێت (بەتەنها) لەم بوارەدا. پێویستە سی ڤی خۆیان پێشکەش بکەن کەوا بە روونی تێدا هاتبێت کەوا ئەم جۆرە نەشتەرگەریانەی بە تەنها کردووە .

٢- یەك پزیشکی پسپۆڕی سڕکردن (مخدر) کەوا ئەویش پسپۆڕی هەبێت و ئەزموونی هەبێت لە سڕکردنی نەخۆشی چاندنی جگەر. پێویستە سی ڤی خۆی پێشکەش بکات کەوا بە روونی تێدا هاتبێت کەوا ئەم جۆرە نەشتەرگەریانەی بە تەنها کردووە.

٣- یەك پزیشکی پسپۆڕی چاودێری چڕ کەوا پسپۆڕبێت و ئەزموونی هەبێت لە چاودێریکردنی نەخۆشی چاندنی جگەر.

٤- دوو پزیشکی پسپۆڕی نەشتەرگەری گشتی خاوەن ئەزموون لەبواری چاندنی جگەر وەك پزیشکی یاریدەدەر.

تێبینی: دەکرێت پزیشکی خاڵی (٢) و خاڵی (٣) هەمان پزیشك بێت بە مەرجێك بڕوانامەی باوەڕپێکراوی هەبێت لە هەر دوو بواردا و کار لە نەشتەرگەرییەکە نەکات.

٥- دوو پەرستاری زانکۆ یاریدەدەری نەشتەرگەری چاندنی جگەر کەوا شارەزایی هەبێت لە ئامادەکردنی نەشتەرگەری.

٦- یەك پزیشکی پسپۆڕی ووردی هەناویی جگەر .(Hepatologist)

تێبینی: ناکرێت دەستکاری پسپۆری ئەندامانی تیم بکرێت یاخود ژمارەکەیان کەم بکرێتەوە یان ماوەی مانەوەی تیم کەم بکرێتەوە. وە لەکاتی دەستکاری کردنی ژمارە و پسپۆرانی تیم یان کاتی مانەوەیان ئەوە نەخۆشخانەکە ڕووبەڕووی لێپێچینەوەی یاسایی و رێکاری یاسای دەبێت.

ماددەی (٥):نەخۆشخانەکان :

هەموو نەخۆشخانەکانی کوردستان بۆیان هەیە (CV) پێشکەش بکەن بۆ کردنەوەی سەنتەر چاندنی جگەر لە نەخۆشخانەکەیان بەڵام بە بوونی ئەم مەرجانە -:

أ- هەبوونی تیمی نەشتەرگەری چاندنی جگەری ئاماژەپێکراو لە بڕگەی چوار.

ب- ئامادەکرنی هەریەك لەنەخۆش وبەخشەر بەشێوەیەکی زانستی و بەپەیرەوی کرنی پرۆتۆکۆلەکان

ج- ئامادەکردنی هۆلەکانە نەشتەرگەری بەم شێوەیە :

- لە روو تعقیم دەبێت هۆڵی نەشتەرگەری پاك بێت و HIPPA Filter هەبێت.
- ئامادەکردنی لیستی کەل و پەلی نەشتەرگەری (Check list) بۆ چاندنی جگەر.
- بوونی کەل و پەلی تایبەت بە نەشتەرگەری وەك :

- CUSA
- Thompson retractor 2 Set
- Vascular Graft
- Graft Irrigation Solution
- Rapid Infuser

د- هەبوونی یەکەی چاودێری چڕی ستاندەر وەك بوونی (ژووری عزل) . لەگەڵ ئامادەکردنی (Check list) بۆ دەرمان و کەل و پەلی چاودێری چڕ.

ه- هەبوونی ئەم بەشانە لە نەخۆشخانە:

- Radiology Intervention
- Renal Dialysis Unit
- Cath Lab
- ERCP
- Advanced laboratory

و- چاودێری کردنی نەخۆش لە دوای نەشتەرگەری لە لایەن هەریەك لە پسپۆری نەشتەرگەری و Hepatologist دەبێت.

ز- ئامادەکردن و پەیڕەو کردنی سەرجەم فۆرمەکانی. واتە :

- ➢ Preoperative Protocols Forms.
- ➢ Intraoperative Protocols Forms.
- ➢ Postoperative Protocols Forms.

ماددەی (٦): نرخ :

پاکێجی چاندنی جگەر لە کاتی داخل بوونی نەخۆش لە نەخۆشخانە دەست پێ دەکات وە تەواو دەبێت لە کاتی دەرچوونی (نەخۆش وبەخشەر) لە نەخۆشخانە وە هەمووبەشەکان دەگرێتەوە (دەرمان - تاقیگە - خەوتن لە چاودێری چڕ- خەوتن لە رەدهە - شوشتنی گورچیلە - ERCP - تیشك) وە ناکرێت هیچ بڕە پارەی تر وەربگرێت بەهیچ بیانویەك.

ئەم پاکێجە ئامادەکردنی نەخۆش و بەخشەری پێش نەشتەرگەری ناگرێتەوە و سەرجەم خەرجیەکان لەسەر ئەستۆی نەخۆش دەبێت.

ماددەی (٧): چاودێری نەخۆشی درێژخایەن :

لە دوای دەرچوونی نەخۆش لە نەخۆشحانە ئامادەکاری دەکرێت بۆ دانانی سەنتەرێك بۆ بە دواداچوونی درێژخایەنی نەخۆشەکان لە دوای نەشتەرگەری لە سەنتەرەکانی کۆئەندامی هەرس وجگەرلە لایەن وەزارەتی تەندروستی.

ماددەی (٨): سوود وەرگرتن لە سەنتەر:

دەکرێت ئەم سەنتەرە بۆ هەریەك لە کەرتی تایبەت و کەرتی گشتی بەکاربێت بە دانانی میکانیزمی گونجاو لەلایەن وەزارەتی تەندروستی یەوە .

ماددەی (٩): ئەم رێنماییە کاری پێدەکرێت لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) .

سامان بەرزنجی
وەزیری تەندروستی